

Potpore donose prakse uzgoja korisne za okoliš

▶▶ POŠEBNO JE
VAŽNO ZNATI DA
GOSPODARSTVA
KOJA NE PROVODE AGROO-
KOLIŠNE MJERE U 2015. I 2016.
GODINI NEĆE DOBITI ZELENO
PLAĆANJE

sadržaj:

**Ministar Jakovina
najavljuje novi
projekt za bolju
edukaciju hrvatskih
poljoprivrednika >16**

Zamjenica ministra
poljoprivrede Snježana
Španjol govori o
Kodeksu za otkup
žitarica i uljarica >16

**Može li projekt s
ječmom potaknuti još
neku inicijativu >17**

Savjeti o proizvodnji
ratarskih kultura >18

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

**Sljedeći broj biltena Poljoprivreda -
savjeti za uspjeh izlazi u prosincu**

uvodnik**Novi projekt za bolju edukaciju hrvatskih poljoprivrednika**

Poštovani čitatelji, Ministarstvo poljoprivrede i Poslovni dnevnik kroz slijedećih četrnaest mjeseci izdavat će kao zajednički projekt Bilten s informacijama važnim za sve poljoprivredne proizvođače.

Na ovaj način želimo vam pomoći i u lakšem korištenju novca iz fondova Europske unije namijenjenih za poljoprivredu, te davati preporuke i savjete kako biti što efikasniji u izradi projekata.

Piše: ministar poljoprivrede
Tihomir Jakovina P. MACEK/PIX

Pravila do 2020.

Nova Zajednička poljoprivredna politika je kroz dva stupa – izravna plaćanja i ruralni razvoj, definirala okvire i pravila do 2020. godine, u koje se moramo uklopiti. Novi model isplate poticaja primjenjuje se od 1. siječnja 2015. godine. Od dosadašnjeg modela razlikuje se najviše po tome što će se isplata po hektaru dijeliti na dva dijela – osnovno plaćanje i “zele-no plaćanje”.

Uvode se programi za mlade i male poljoprivrednike, plaćanja za prve hektare, proizvodno vezana potpora i konvergencija prava na plaćanje (izjednačavanje vrijednosti), te drugi oblici plaćanja. Ugovorom o pristupanju EU definirana je financijska omotnica u vrijednosti od 373 milijuna eura godišnje za izravna plaćanja.

Sredstva iz omotnice za izravna plaćanja u prvim će se godinama većim dijelom osiguravati iz Državnog proračuna RH, a udio novca iz EU postupno će se povećavati iz godine u godinu sve do 2022. godine kada ćemo se u potpunosti financirati iz EU proračuna.

S obzirom na specifičnosti poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj odobreno nam je prebacivanje do 15 posto sredstava iz II. stupa – Ruralnog razvoja na izravna plaćanja. Na taj način nam je omotnica za izravna plaćanja uvećana za

50 milijuna eura što nam ukupno godišnje osigurava 423 milijuna eura.

Predviđenih 16 mjera

Za II. stup Zajedničke poljoprivredne politike – Ruralni razvoj, nakon usvajanja Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. koje se očekuje u narednom periodu, na raspolaganju nam je više od dvije milijarde eura kroz to sedmogodišnje razdoblje.

Kroz predviđenih 16 mjera bit će omogućen razvoj svih sektora poljoprivrede, preradaivačko-prehrambene industrije, šumarstva, ali i unapređenje kvalitete života u našim ruralnim područjima.

Kako bismo na najbolji mogući način iskoristili dodijeljena nam sredstva, pred svima nama je veliki posao. Ovim Biltenom, koji ćete iz mjeseca u mjesec dobivati na svoje e-mail adrese, želimo vam približiti i pojasniti nova pravila igre kako bismo zajedno bili uspješniji i konkurentniji na zajedničkom tržištu.

Srdačno vaš,
Tihomir Jakovina

Snježana Španjol, zamjenica ministra poljoprivrede govori o Kodeksu za otkup žitarica i uljarica te europskim standardima

Cijenu žitarica dogodine određuje kakvoća zrna

Hrvatska je kao posljednja među članicama EU tek sada usvojila kodeks koji će od 2015. krojiti pravila kod trgovanja žitaricama i uljaricama

Konačno je dogovoren sadržaj dugo najavljivanog Kodeksa za otkup žitarica i uljarica od kojega se očekuje da utječe na uvođenje pravila za bolje odnose na tržištu između ratara i trgovaca. O Kodeksu i njegovoj ulozi govori zamjenica ministara poljoprivrede Snježana Španjol.

Godinama se isticala nužnost usvajanja Kodeksa za otkup žitarica i uljarica, taj je postupak u završnoj fazi, što Kodeks konkretno donosi?

Povjerenstvo u kojem su predstavnici proizvođača, prerađivača i otkupljivača krajem rujna postiglo je dogovor oko Kodeksa. Novina su parametri otkupa koji se preporučuju u skladu s pozitivnom praksom Europske unije.

Sukladno postignutom dogovoru primjenjivat će se na žetvu/berbu 2015. godine, a sam Kodeks bit će objavljen na internetskoj stranici Ministarstva poljoprivrede.

Kod otkupa pšenice po prvi puta primjenjivat će se razredi kvalitete, pri čemu će postotak proteina biti odlučujući čimbenik. Uvođenje dodatnih parametara predstavlja značajan iskorak u dosadašnjoj proizvodnji pšenice, ali i ostalih žitarica i uljarica.

Ratari su navodno tražili da se ne izmišljaju lokalna pravila nego preuzmu parametri iz austrijskog Kodeksa?

Kod nekih država članica Kodeksi se temelje na odredbi o poslovanju burze poljoprivrednih proizvoda (tzv. trgovačke uzance).

Dakle, u konačnici ipak se radi o lokalnim odnosno nacionalnim pravilima i standardima koji nisu jedinstveni na razini Europske unije i prije svega se temelje na dogovoru i partnerskom odnosu proizvođača i otkupljivača.

Ministarstvo poljoprivrede bilo je samo moderator kod izrade Kodeksa, jer ne smije utjecati na slobodno tržište i funkcioniranje otkupa zbog pravila tržišnog natjecanja. Ministarstvo poziva poljoprivredne proizvođače na udruživanje radi jačanja njihove pregovaračke pozicije i povećanja konkurentnosti zbog smanjivanja troškova poslovanja. Naime, praksa Europske unije potvrđuje da se otkup ne samo

ŽELJKO LUKUNIĆ/PIXSELL

žitarica uglavnom obavlja preko organiziranih udruženja proizvođača, recimo zadruga.

Kodeks nema zakonsku snagu, nije obvezujući već nudi okvir za partnerstvo ratara i trgovaca, može li kao takav jamčiti fer utakmicu?

Kodeks neće biti obvezujući i neće propisivati sankcije, on je preporuka proizvođačima za proizvodnju kvalitetne robe koja će biti konkurentna i na tržištu EU.

Otkupljivačima je preporuka vezana uz otkup što predstavlja temelj

za sklapanje ugovora između proizvođača i otkupljivača.

U Europskoj uniji nije propisan opći tržišni standard za pšenicu. Standard po kojem se prodaje ili kupuje dogovara se između kupaca i prodavatelja u okviru ugovora koji zajednički sklapaju i zaključuju. Istaknut ću, europski standard propisan je u slučaju javnih intervencija koje se provode samo uz odobrenje Europske komisije.

Hoće li žetva iz 2015. nakon poreznog iznjedriti i stup srama, na njemu bi se navodno našli otkupljivači koji izigraju pravila dogovorena s ratarima? Tko objavljuje tu listu?

Mogu tek najaviti da Ministarstvo poljoprivrede analizira propise drugih članica EU vezane uz nepošteno trgovačke prakse kao i donošenje Kodeksa za ostale poljoprivredne proizvode.

Nakon provedene analize i izrade prijedloga rješenja pravodobno ćemo informirati javnost.

U EUROPSKOJ UNIJU NIJE PROPISAN OPĆI TRŽNI STANDARD ZA PŠENICU. STANDARD PO KOJEM SE PRODAJE ILI KUPUJE DOGOVARA SE IZMEĐU KUPACA I PRODAVATELJA

Mora se paziti na ekološka pravila

FOTOLIA

Jesenska sjetva u 2014. i plodored u 2015.

Nepridržavanje Tko ne provodi agroekološke mjere od 2017. neće dobiti zeleno plaćanje, a bit će mu umanjeno i osnovno plaćanje po površini

Gospodarstva koja primijene poljoprivredne prakse koje su korisne za klimu i okoliš već u 2015. uz osnovna, izravna plaćanja stječu pravo i na dodatnu potporu

Kalendarska 2015. donosi niz novosti u isplati potpora poljoprivrednim gospodarstvima sukladno zajedničkoj poljoprivrednoj politici koju Hrvatska kao članica Europske unije mora provoditi.

Među njima je i obveza poljoprivrednih gospodarstava da jesensku sjetvu u 2014. odrade primjenjujući standarde poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš, tzv. agroekološke mjere. Tko tako postupi u 2015. ostvarit će dodatna prava na osnovno plaćanje po hektaru, poznata pod imenom "zeleno" ili "greening" plaćanje. Za osnovno plaćanje rezervirano je 1,28 milijardi kuna, a za zeleno dodatnih 850,4 milijuna kuna.

Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš razvrstane su u tri skupine. Prva je poznata kao raznolikost

usjeva, odnosno plodored i vezana je samo uz oranice. Gospodarstva koja obrađuju površine velike između 10 i 30 hektara obvezna su primijeniti dvije kulture od kojih jedna mora biti zastupljena maksimalno 75 posto.

Tko pak obrađuje i u ARKOD-u prijavljuje više od 30 hektara obavezan je raditi s tri kulture, od kojih ona treća mora biti zastupljena minimalno pet posto. Različitim kulturama primjerice, smatraju se ozima i jara zob.

Uvjet nazvan ekološki značajna površina odnosi se na gospodarstva koja koriste više od 15 hektara. Njihova je pak obveza da minimalno 5 posto hektara treba biti ekološka površina

UVJET NAZVAN
EKOLOŠKI ZNAČAJNA
POVRŠINA

ODNOSI SE NA GOSPODARSTVA KOJA KORISTE VIŠE OD 15 HEKTARA; NJIHOVA JE OBVEZA DA MIN. 5% HEKTARA TREBA BITI EKOLOŠKA POVRŠINA

(ugar, postrni usjevi, mahunarke, živica, stabla, jarak, bara, pojas uz vodotok ili šumu...). Očuvanje trajnih travnjaka i pašnjaka treća je skupina kod koje je posebno važno ukoliko se gospodarstva odluče za eventualnu prenamjenu veću od 10 posto površine moraju od Ministarstva poljoprivrede zatražiti i dobiti dozvolu. Međutim, na ekološki osjetljivim područjima kategoriziranim kao Natura 2000. površine se uopće ne smiju prenamijeniti.

Od obvezne provedbe spomenutih praksi izuzeta su gospodarstva koja obrađuju manje od 10 hektara, koja ne prenamjenjuju trajne travnjake te ekološki proizvođači koji automatski ostvaruju zelena plaćanja.

No, posebno je važno znati da gospodarstva koja ne provode agroekološke mjere u 2015. i 2016. neće dobiti zeleno plaćanje, ona ostvaruju samo prava iz osnovnog plaćanja po površini. Međutim, nastave li s tom praksom od 2017. ne samo da i dalje ostaju bez zelenog plaćanja nego će im biti smanjeno i osnovno plaćanje po površini.

vijesti

KUKURUZ GLAVNA ŽITARICA S UDJELOM VEĆIM OD 60 POSTO

U biljnoj proizvodnji najveći udjel imaju žitarice. Dominira kukuruz s udjelom 60,4%, dok na pšenicu otpada 29 posto. Slijedi ječam sa 6,9 posto te zob sa 2,3 i pšenoraž 1,2 posto, dok proizvodnja raži i ostalih žitarica ukupno sudjeluje samo 0,1%. Procjene prinosa za berbu iz 2014. govore o proizvodnji gotovo dva milijuna tona kukuruza što je za oko šest posto veći urod nego u 2013. godini. Kukuruz uglavnom završi u stočnoj ishrani, kao hrana za ljude potroši se tek oko 50 tisuća tona.

U PROIZVODNJI PŠENICE OSTVARUJEMO SAMODOSTATNOST

Urod pšenice konstantno je veći od potrošnje domaćeg tržišta. Iz žetve u 2014. urod je iznosio 710 tisuća tona, unatrag pet-šest godina 2012. bila je rekordna sa 999,9 tona glavne krušarice. Godišnje potrebe za pšenicom u Hrvatskoj su oko 550 tisuća tona, uz prosječnu mjesečnu potrošnju 45-47 tisuća tona. Za reprodukciju, za sjetvu godišnje se ukupno utroši oko 60.000 tona pšenice. Prosječna količina pšenice koja se u sjetvi potroši po jednom hektaru iznosi oko 290 kilograma.

NA ŽITARICAMA GODINAMA OSTVARUJEMO VISOKI SUFICIT

I u 2014. očekuje se zarada u vanjskotrgovinskoj razmjeni. U prvom polugodištu izvezeno je više od 179 tisuća tona žitarica za 59,5 milijuna dolara i uvezeno 64,8 tisuća tona za 40,8 milijuna USD, što je zarada od gotovo 19 milijuna. U prvih šest mjeseci iz lanjske žetve izvezeno je 40 tisuća tona pšenice i 130 tisuća tona kukuruza. Očekuje se da će iz ovogodišnjeg uroda u izvoz oko 100 tisuća tona pšenice te 120-130 tisuća tona kukuruza.

ŽITARICE NA ROBNIM BURZAMA

Pšenica po ugovorima od 25. rujna 2014. na burzi u Budimpešti u prosincu će se prodavati 1,222 kn/kg, u ožujku 2015. tržit će se po 1,231 kn/kg. Francuski Euronext za isporuke u studenom ima cijenu 1,148 kn/kg, u ožujku 2015. po 1,888 kn/kg. Kukuruz na burzi u Budimpešti za prosinac ove godine ima cijenu 0,883 kn/kg, u ožujku 2015. kilogram je 0,922 kn. Na burzi Euronext kukuruz je skuplji, u studenom ove godine tržit će se po 1,036 kn/kg, za ožujak 2015. najavljuju 1,084 kn/kg. w

Može li projekt s ječmom potaknuti još neku inicijativu

Uspjeh Potrošnja ječmenog slada za proizvodnju piva utjecat će pozitivno na razvoj lokalne poljoprivrede

Raženi kruh od uvoznog brašna

FOTOLIA

Hrvatska poljoprivreda ima dosta nepovoljnu strukturu u proizvodnji žitarica. Naime, gotovo 90 posto od ukupne godišnje proizvodnje otpada na samo dvije kulture, to su kukuruz i pšenica. Svih dosadašnjih godina tradicija se žilavo opirala svim apelima koji su s vremena na vrijeme, najčešće u razdoblju prosvjeda organiziranih radi niskih otkupnih cijena, upućivani ratarima uz poziv da se već jednom krene u restrukturira-

nje proizvodnje. Potez koji je ljetos povukla Karlovačka pivovara mogao bi možda označiti prekretnicu u budućim planovima o uzgoju žitarica. Ta je kompanija u suradnji s tvrtkama Slavonija slad i Poljoprivredno prehrambeni kompleks te Poljoprivrednim institutom u Osijeku u srpnju potpisala pismo namjere kojim je potvrdila kako će u proizvodnji piva ubuduće koristiti isključivo ječam proizveden na lokalnim oranicama.

Pekarski proizvodi u kojima dominira brašno od raži sve su traženiji iako cjenovno pripadaju skupljim kategorijama hrane.

Uzgajati raž nije nimalo zahtjevnije od pšenice i po zemljopisno-klimatskim uvjetima ta žitarica može uspijevati u više županija. Kako je ne proizvodimo dovoljno pekarska industrija mora uvoziti buduću da u domaćoj proizvodnji žitarica raž ima udjel manji od 0,1%.

Preporuke djelatnika Savjetodavne službe

Koji su optimalni rokovi za sjetvu pšenice te koje su količine gnojiva preporučljive po jednom hektaru?

Za većinu sorata pšenice optimalni rok za sjetvu je između 15.-25. listopada. Usjevima osigurava najoptimalniji ulazak u zimu po otpornosti, morfološki to znači da je pšenica započela sa fazom busanja i formirala 3-4 postrana izboja. Ovaj rok sjetve kao optimalni utvrđen je za sorte pšenice koje su selekcionirane u našim geografskim područjima. S obzirom da raste udio sortimenta selekcioniranih za nešto drukčije klimatske uvjete kod njih je važno pridržavanje preporuka proizvođača.

Svjedočimo klimatskim promjenama pa je teško dugoročnije procijeniti vremenske prilike za trajanja vegetacije, da se smanje rizici dobro je znati detalje. U sjetvi koristiti više sorata različitih dužina vegetacije, s tim da veći postotak budu već provjeren sorte, selekcionirane za našu klimu. Odabrati predkulturu koja jamči dovoljno ranu žetvu ili berbu, samim time i sjetvu pšenice u optimalnim rokovima te ako je moguće izbjeći sjetvu nakon 5. studenoga. Važno je poštovati preporuke proizvođača sjemena oko sjetvenih normi i rokova. Koristiti deklarirano sjeme sa naglaskom na kvalitetno i zdravo zrno te agrotehnikom omogućiti što ujednačenije i kvalitetnije nicanje. Kod gnojidbe pšenice nezahvalno je baratati količinama, ona ovisi o planiranom/željenom prinosu te potencijalu tla,

dipl. inž. agr. Siniša Hrgović, viši koordin. za org. rada podružnica

njegovim fizikalnim svojstvima i stanju plodnosti odnosno rezervama u tlu. Te podatke nemoguće je znati bez kemijske analize tla, pa je gnojidba bez analize gnojdba na pamet, vrlo skupa i ne jamči željeni urod. Da bi se ostvario prinos oko 6,0 t/ha zrna pšenice, analizirajući tri najvažnija makro elementa, pšenici je kroz vegetaciju potrebno između 150-180 kg dušika, 90-100 kg fosfora

te 180-200 kg kalija. Primjena gnojiva kod određenih faza i agrotehničkih operacija za svaku kulturu pa i pšenicu ima veliku važnost. Pravilna primjena i najbolji efekti gnojidbe postižu se da se sve planirane količine fosfora, kalija i jedna manja količina dušika dodaju prije sjetve pšenice. Bilo bi idealno da se 2/3 gnojiva zauru, 1/3 doda pedsjetveno.

Preostalu količinu dušika (80-100 kg) treba dodati u proljetnom dijelu vegetacije kroz prihrane, raspoređeno u minimalno 2 ili 3 navrata, vodeći računa da razmak između dvije primjene ne bude manji od 30 dana. Prvu prihranu treba planirati na početku kretanja vegetacije. Na tržištu je velika ponuda gnojiva za prihranu preko lista te stimulatori rasta koji pospješuju jačanje korijenovog sustava time i njegovu apsorpciju za što je opet bitna faza razvoja i vrijeme primjene. Ovisno o vrsti takvih i sličnih preparata preporučujemo konzultacije sa proizvođačima.

Nisam u mogućnosti poštivati plan plodoreda u integriranoj ratarskoj proizvodnji. Što mi možete preporučiti?

U sustavu integrirane proizvodnje ratarskih kultura plodored se temelji na planiranju za petogodišnje razdoblje. U plodored je potrebno uključiti barem tri vrste kultura iz različitih porodica, odnosno krmnog bilja i sjemenskih usjeva ili dvije jednogodišnje kulture plus jedan višegodišnji usjev (npr. djeteline, djetelinsko-travne smjese) ili jedna kultura i četiri godine lucerne.

Plodored je sustav biljne proizvodnje koji se na oranicama prakticira, a predstavlja pravilnu, prostornu (poljnosmjenu) i vremensku (plodosmjenu) izmjenu usjeva. Kod planiranja žitarice ne bi trebale sudjelovati s više od 2/3 plodoreda.

Svaka vrsta žitarice računa se kao različiti (drugi) usjev. Ozime žitarice treba sijati nakon najmanje jedne kulture koja nije domaćin najvažnijim zajedničkim uzročnicima bolesti.

Tako se šećerna i stočna repa ili bilo koji drugi usjev iz porodice lobodnjača (cikla, blitva) ne smije uzgajati više od jednom u četiri godine. Krumpir se smije uzgajati na istoj površini jednom u četiri godine. Uzastopna sjetva kukuruza na istoj površini nije dozvoljena. Potreban je period „odmora“ od minimalno dvije godine između sjetve dvije različite leguminoze (mahunarke).

Krstašice (npr. uljana repica) ne smiju se uzgajati na istoj površini više od jednom u tri godine. Usjevi koji se

mr. sc. Tatjana Međimurec, viša koordin. za ratarstvo, Savjetodavna služba

uzgajaju kako bi smanjili populaciju nematoda, ne smatraju se dijelom plodoreda. Suncokret se ne smije uzgajati na istoj površini više od jednom u četiri godine. Soja, uljana repica, suncokret ne smiju slijediti jedna drugu u plodoredu. Minimalni vremenski razmak između njih mora biti jedna godina. Svaka godina krmne kulture (lucerna, djetelinsko-travne smjese) računa

se kao jedan usjev.

Ministar poljoprivrede svake godine najkasnije do 31. prosinca donosi Tehnološke upute za sljedeću godinu koje se objavljuju na internetskoj stranici Ministarstva. Upute sadrže opis agrotehničkih mjera u integriranoj proizvodnji i izrađuju se za pojedina područja integrirane proizvodnje, pa tako i za ratarsku proizvodnju. Proizvođač mora poštivati propisane Tehnološke upute. Svaka promjena plodoreda mora biti dokumentirana, a plodored ponovo uspostavljen s obzirom na zahtijevana pravila. Sva pravila navedena u ovom tekstu sukladna su s Tehnološkim uputama propisanim za integriranu proizvodnju ratarskih kultura za 2014. Budući da se vremenski međusjjevi, postrni usjevi, zeleni ugar, pokrovni usjevi i siderati koji se zbog gnojidbe zaoravaju, smatraju punopravnim članom plodoreda još uvijek možete zadovoljiti pravila plodoreda, svoj plan promijeniti i sačiniti novi plan.

Kako do održive i konkurentne proizvodnje

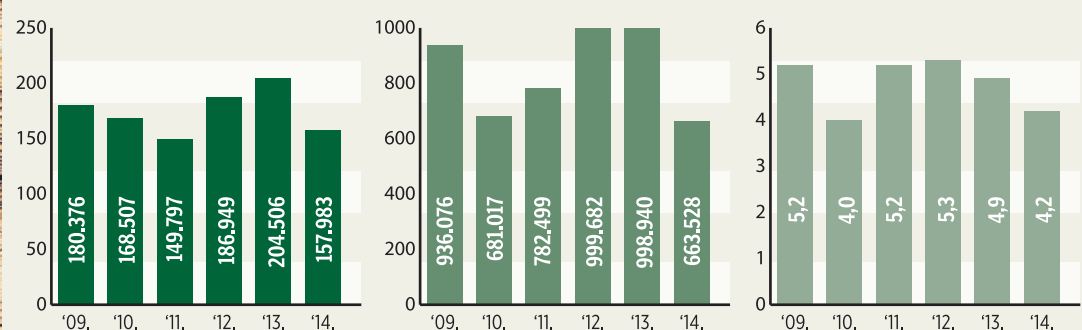
Pšenica i kukuruz dvije su najvažnije žitarice u domaćoj biljnoj proizvodnji, nažalost veliki broj proizvođača u prinosima još uvijek ne postiže održivu konkurentnost, za prosjekom članica EU zaostajemo 30-50 posto. Nestabilnost u otkupnim cijenama dodatni je uteg. Kako države poput Hrvatske ne mogu utjecati na svjetske cjenike ostaje svakom pojedincu odlučiti hoće li se okrenuti nekoj novoj kulturi. Mogući model je i dogovor resornog ministarstva i proizvođača uoči svake sjetve o zasijanim hektarima i količini pšenice, kukuruza, suncokreta kao i ostalih žitarica i uljara s obzirom na potrebe domaće industrije i eventualnog izvoza.

Proizvodnja pšenice

proizvodnja u tonama, prinos u t/ha

hektari proizvodnja prinos

Poslovni dnevnik
Izvor: dzs; *procjena

Proizvodnja kukuruza

proizvodnja u tisućama tona, prinos u t/ha

hektari proizvodnja prinos

Poslovni dnevnik
Izvor: dzs; *procjena

